

VIRGINIA WOOLF • **Dışa Yolculuk**

© 2008 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Edebiyatı / 1. BASIM
2008-2013, İstanbul (3 baskı)

The Voyage Out

© Önsöz: University of Washington, 1986

© Sonsöz: Hofstra University, 1980

Önsöz ve sonsözün yayın hakları Duke University Press'ten alınmıştır.

İletişim Yayınları 1278 • İletişim Klasikleri 173

ISBN-13: 978-975-05-3583-3

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Necdet Dümelli, Güneş Akkor, Barış Özkul

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VIRGINIA WOOLF

Dışa Yolculuk

The Voyage Out

ÇEVİREN *Zeynep Mercan*

ANCA VLASOPOLOS'UN ÖNSÖZÜ
VE JOANNE S. FRYE'İN SONSÖZÜYLE

VIRGINIA WOOLF Adeline Virginia Stephen ismiyle 25 Ocak 1882'de dünyaya geldi. Annesi Julia J. Duckworth yayıncı bir aileden geliyordu; babası Leslie Stephen ise edebiyat eleştirmeniydi ve Henry James, George Eliot gibi yazarların ahbabıydı. Hyde Park Gate'teki evde doğdu, büyüdü ve eğitim gördü. Erken yaştan itibaren babasına çok bağlıydı; aynı yakınlığa sahip olmadığı annesini küçüklüğünde kaybetti. Babası birkaç yıl sonra, 1904'te öldüğünde, kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'de bir eve taşındılar. Ressam ablası Vanessa, edebiyat ve sanat eleştirmeni Clive Bell'le evlendi. Taşındıkları ev, Bloomsbury Grubu'nun faaliyet merkezi haline geldi. Virginia, 1905'ten itibaren edebiyat eleştirileri yazmaya başladı. Vanessa ve Violet Dickinson'la birlikte Yunanistan'a gittiğinde, çantasında Homeros'un *Odysseia*'sını taşıyordu. 1912'de, Seylon'daki (Sri Lanka) vazifesinden yeni dönmüş siyasi teorisyen Leonard Woolf'la evlendi. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi, Leonard Woolf da vicdani retçiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmadı. 1915'te ilk romanı *Dışa Yolculuk* yayımlandı. 1917'de Leonard'la Hogarth Press'i kurdular; kendisi ve çevresindekilerce yazılan eserlerin yanı sıra, Joyce'un *Ulysses*'inin ilk birkaç bölümünü de 1919'da yayımladılar. İkinci romanı *Gece ve Gündüz* aynı yıl yayımlandı. 1922'de yayımlanan üçüncü romanı *Jacob'ın Odası*'nda, genç yaşta ölen kardeşi Thoby'nin hayatını hikâyeleştirdi. *Mrs. Dalloway* (1925) ve *Deniz Feneri* (1927) gibi romanlarıyla özgün üslubunda ustalığa erişti ve İngiliz modernist edebiyatın önde gelen isimlerinden biri haline geldi. Erken yaştan itibaren faaliyet gösterdiği cinsiyet eşitliği ve medeni haklar meselesine, Cambridge'te verdiği bir dizi dersten derlediği ve feminist yazının köşe taşlarından biri olan *Kendine Ait Bir Oda* (1929) ile döndü. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi Woolf da özgür cinselliğe inanıyordu; yazar Vita Sackville-West'le uzun süreli bir ilişkisi oldu. Vita, 1928 tarihli kurmaca biyografisi *Orlando*'nun kahramanına ilham kaynağı olmuştur. Merkezinde bulunduğu Bloomsbury Grubu'nun iki savaş arası İngiltere'sinin entelektüel hayatına muazzam bir katkısı olmuştur; E.M. Forster, Lytton Strachey gibi yazarların yanı sıra ablası Vanessa Bell ve Roger Fry gibi ressamlar, filozof G.E. Moore ve ekonomist Maynard Keynes de bu gruba mensuptu. 1930'lardan itibaren Avrupa'da yükselen faşizm, grubun faaliyetlerini sekteye uğrattı. Olgunluk dönemi eseri *Dalgalar* (1931) altı karakterin çocukluktan yaşlılığa hayatlarını izleyen, manzum ögeler taşıyan bir romandır. Bunu Elizabeth Browning'in köpeğinin biyografisi *Flush* (1933) ve *Yıllar* (1937) izledi. *Üç Gine*'de (1938) faşizme karşı düşüncelerini gizlemeden yazdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya düşen bombalar evini yok etti. Virginia Woolf ömrü boyunca fiziksel hastalıklar, ağır baş ağrıları, krizler ve bunalımlarla mücadele etmiştir; bu iç hesaplaşmaları eserlerini derinleştirmiş, renklendirmiştir. Girdiği son bunalımdan ise çıkamadı; 28 Mart 1941'de, paltosunun ceplerini çakıl taşlarıyla doldurarak Sussex'teki evinin yakınlarındaki Ouse Nehri'nde intihar etti. Woolf'un ölü bedeni intiharından iki hafta sonra bulundu; Leonard onun küllerini Monk's House'taki bir karaağacın altına gömdü. Virginia Woolf, ardında muazzam bir yaşam enerjisiyle, insanıyetle, ince bir gözlem ve mizah duygusuyla yüklediği eserler bırakmıştır.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER.....	7
KRONOLOJİ.....	11
ÖNSÖZ	
VIRGINIA WOOLF'UN <i>DIŞA YOLCULUK</i>'UNDA SHELLEY'NİN ÖLÜMÜNÜN ZAFERİ / ANCA VLASOPOLOS.....	21

Dışa Yolculuk

SONSÖZ	
<i>DIŞA YOLCULUK</i>: TEMATİK GERİLİMLER VE ANLATI TEKNİKLERİ / JOANNE S. FRYE.....	435

BY VITA

"Mrs. Woolf makes one way no other contemporary writer."

"Mrs. Woolf has produced a

"Virtue after virtue of expression unfolds before us. There have been last few years which have been at once of illuminating appreciation."

\$3.

"Mrs. Woolf believes in adventure—that it can only be undertaken alone. . . possession of beauty." E. M. FORSTER, a

\$2.50

"The most beautiful prose we have come

\$2.00

"There is imagination here, insight and honesty and so exquisitely suited to its subject that her words, with words, but with the very stuff of our mental

\$1.50

NIGHT AND DAY
At present out of print.

HARCOURT, BRACE AND COMPANY

Dışa Yolculuk

I. Bölüm

Strand'den Embankment'a giden sokaklar çok dar olduğundan, en iyisi bu sokaklardan aşağı kol kola yürümemektir. Israr ederseniz, mahkeme kâtipleri uçarcasına sıçrayarak çamura basmak zorunda kalır; genç sekreter hanımlar arkanızda kıpırdaşıp dururlar. Güzelliğin umursanmadan gelip geçtiği Londra sokaklarında cezayı ayrıksılık çeker; en iyisi çok uzun boylu olmamak, uzun mavi pelelerin giymemek ya da sol elinizle havayı dövmemektir.

Ekim ayı başlarında trafiğin canlanmaya başladığı bir akşamüstü, uzun boylu bir adam, kolunda bir hanımla yaya kaldırımının kenarında yürüyordu. Öfkeli bakışlar sırtlarına çarpıyordu. Dolmakalemlerle süslenmiş, evrak kutularını yüklenmiş ufak tefek telaşlı suretlerin –bu çiftle karşılaşıldığında çoğu kişi ufak tefek görünüyordu– sadık kalmaları gereken randevuları vardı ve ücretlerini haftalık alıyorlardı, bu yüzden, Mr. Ambrose'un boyuyla Mrs. Ambrose'un pelerinine fırlatılan düşmanca bakışların bir nedeni vardı. Ama bir sihir, gerek adamı gerekse kadını kötü niyetin ve beğenilmemenin erişemeyeceği bir yere koymuştu. Adamın kıpırdayan dudaklarından bu sihrin düşünce olduğu çıkarılabildi; kadınınsa, etrafındakilerin göz hizasından daha yukarıda, taş gibi dosdoğru karşıya dikilmiş gözlerinden, keder olduğu. Gözyaşlarını ancak karşılaştığı herkesi küçümseyerek tutabiliyordu; ona değerek yanından

geçen insanların sürtünmesi belli ki acı veriyordu. Metin bir bakışla bir-iki dakika Embankment'in trafiğini izledikten sonra kocasının kolunu çekiştirdi; hızla boşanıveren motorlu arabaların arasından karşıya geçtiler. Öte yanda güvende olduklarında kolunu usulca onunkinden çekti, bir yandan da ağzının gevşemesine, titremesine izin verdi; sonra gözyaşları aşağı yuvarlandı; dirseklerini korkuluğa yaslayarak meraklılardan saklamak için yüzüne siper etti. Mr. Ambrose onu avutmaya yeltendi; hafif hafif vurarak omzunu okşadı; ama karısı onu kabul ettiğine ilişkin hiçbir belirti göstermedi; kendisinininkinden daha büyük bir kederin yanında dikilmekten hicap duyan adam, kollarını arkasında kavuşturup kaldırımda şöyle bir gezindi.

Embankment'in şurasında burasında vaiz kürsüleri gibi açılar yapan çıkıntılar vardır; ne var ki bunları vaizler yerine, ip sarkıtan, çakıl taşları atan ya da kâğıt topraklarını bir nehir gezintisi için suya indiren küçük oğlanlar işgal etmiştir. Ayrıksılığa duyarlı gözleriyle, Mr. Ambrose'un huşu uyandıran biri olduğunu düşünme eğilimindeydiler; ama içlerinden en cingöz olanı, o geçerken "Mavisakal!" diye bağırdı. Karısına sataşmaya geçmesinler diye Mr. Ambrose bastonunu onlara doğru salladı, bunun üzerine onun yalnızca acayip olduğuna karar verdiler ve biri yerine dördü birden koro halinde, "Mavisakal!" diye bağırdı.

Mrs. Ambrose doğal olamayacak kadar uzun bir süre neredeyse kıpırdamadan durduğu halde küçük oğlanlar onu kendi haline bıraktılar. Waterloo Köprüsü yakınlarında nehre bakan biri her zaman bulunur; bir çift, güzel bir akşamüstü yarım saat boyunca orada dikilip konuşur; gezintiye çıkanların çoğu üç dakika seyrederek, olayı başka olaylarla karşılaştırdıktan ya da bir cümle sarf ettikten sonra geçip giderler. Kimi zaman Westminster'daki daireler, kiliseler ve oteller, siste Konstantinopolis'in ana çizgilerine benzer; bazen nehir göz alıcı bir mordur, bazen çamur rengi, kimi zaman sa deniz gibi köpüklü bir mavi. Aşağıya bakıp neler olduğunu görmek için daima zaman ayırmaya değer. Ama bu hanım ne yukarıya ne de aşağıya bakıyordu; orada durduğundan bu yana gördüğü tek şey, ortasında bir saman çöpüyle ağır ağır yüzerek geçen yuvarlak, yanardöner bir kumaş parçasıydı. Saman çöpü ile kumaş par-

çası, fişkıran kocaman bir gözyaşının titrek ortamının ardında tekrar tekrar yüzdü; gözyaşı kabardı, düştü, nehre damladı. Sonra çok yakınından gelen bir ses Mrs. Ambrose'un kulaklarına çarptı...

Clusiumlu Lars Porsena
Yemin etti dokuz Tanrı'ya...

Ardından, konuşan kişi yürüyüşü sırasında onun yanından geçip gitmiş gibi, daha belli belirsiz...

Büyük Tarquinius Hanedanı
Uğramayacaktı daha fazla haksızlığa.¹

Evet, bütün bunlara geri dönmesi gerektiğini biliyordu, ama şimdi, ağlamalıydı. Yüzünü perdeleyerek hıçkırıklarını artırdı, omuzları hiç durmadan kalkıp iniyordu. Kocasının, cilalı Sfenks'e kadar gidip resimli kartpostallar satan bir adamla başını derde soktuktan sonra döndüğünde gördüğü suret buydu; şiir derhal kesildi. Onun yanına geldi, elini omzuna koydu ve "Bir tanem," dedi. Sesinde yakarış vardı. Ama karısı yüzünü ondan çevirdi, "Anlamana imkân yok," der gibiydi.

Ne var ki kocası onu bırakmayınca gözlerini silip diğer kıyıda-ki fabrika bacalarının hizasına kaldırmaya mecbur oldu. Bu arada Waterloo Köprüsü'nün kemerlerini, bir atış poligonundaki dizi dizi hayvanlar gibi buralarda ilerleyen arabaları da gördü. Boş bakışlarla bakmıştı, ama herhangi bir şeyi görmek elbette ağlamaya son verip yürümeye başlamak demekti.

"Yürümeyi tercih ederim," dedi, kocası iki tüccar tarafından daha önce tutulmuş olan bir faytona el kaldırıncaya.

Yürüme eylemi, ruh halinin sabitliğini sona erdirdi. Dünyaya ait nesnelere çok aydaki örümceklere benzeyen vızır vızır motorlu arabalar, gümbürdeyen yük arabaları, şingir mingir at arabaları ve küçük siyah kupa arabaları ona içinde yaşadığı dünyayı düşündürdü. Yukarılarda, dumanın sivri bir tepe halinde yükseldiği kulelerin üstünde bir yerlerde, çocukları şimdi onu sormakta ve yatıştırıcı bir yanıt almaktaydılar. Onları ayıran caddeler, meydanlar ve ka-

1 Mr. Ambrose, Thomas Babington Macaulay'in *Horatius*'ının ilk dizelerini okuyor – ç.n.

mu binaları kütlesine gelince, Mrs. Ambrose şu anda yalnızca, yaşamının kırk yılından otuzu bir caddede geçmiş olduğu halde Londra'nın kendini ona sevdirmek için ne kadar az şey yapmış olduğunu hissediyordu. Yanından geçen insanları nasıl okuyacağını biliyordu; bu saatte yollarda birbirlerinin evine gidip gelmek üzere koşuşturan zenginler olurdu; dümdüz bir çizgi halinde işyerlerine doğru yol alan dar kafalı işçiler olurdu; mutsuz ve haklı olarak kötü huy-lu yoksullar olurdu. Pusun içinden güneş ışığı sızdığı halde, paçavralar içindeki yaşlı adamlar ile kadımlar, oturdukları yerde, başları düşmüş, şimdiden uyuklamaktaydılar. İnsan, şeyleri bir giysi gibi örten güzelliği görmekten vazgeçtiğinde, altındaki iskelet buydu.

İnce bir yağmur şimdi içini daha da karartmıştı; tuhaf sanayi kollarıyla uğraşanların tuhaf adlarını taşıyan kamyonetler –Talaş İmalatçısı Sprules, bütün atık kâğıt parçalarını değerlendiren Grabb– kötü bir şaka gibi tatsız kaçıyordu; tek pelerinin ardına sığınmış arsız âşıklar, ona, tutkularının ötesinde, rezil görünüyordular; konuşmaları her zaman dinlemeye değer, halinden memnun bir topluluk oluşturan çiçekçi kadınlar yağmurdan sıırsıklam ıslanmış cadalozlardı; başları bir araya toplanıp sıkıştırılmış kırmızı, sarı, mavi çiçekler parlamıyordu. Üstüne üstlük, serbest elini arada sırada silkerek hızlı, ritmik bir yürüyüş tutturmuş olan kocası ya bir Viking olmuştu ya da yaralı bir Nelson; martular, onun niteliğini değiştirmişlerdi.

“Ridley, arabaya binelim mi? Arabaya binelim mi Ridley?”

Mrs. Ambrose tiz bir sesle konuşmak zorunda kaldı; bu süre içinde kocası uzaklaşmıştı.

Aynı yol boyunca hızla ilerleyen fayton çok geçmeden onları West End'den çıkarıp Londra'ya soktu. Burası insanların bir şeyler yapmakla meşgul olduğu kocaman bir üretim yeri gibiydi; elektrik lambalarıyla, hepsi sapsarı parlayan dev vitrinleriyle, özenle inşa edilmiş evleri ve yaya kaldırımında tırs giden ya da yolda tekerlekler üzerinde yuvarlanarak ilerleyen minicik canlı suretleriyle West End de tamamlanmış olan eserdi sanki. Böyle muazzam bir fabrika için çok küçük bir eser gibi göründü Mrs. Ambrose'a. Nedenise, dev bir siyah pelerinin kenarındaki ufak bir altın püskül gibi görünüyordu ona.

Yanlarından yalnızca kamyonetler ile atlı yük arabalarının geçtiğini, başka hiçbir arabanın geçmediğini, gördüğü bin adamla kaddından birinin bile beyefendi ya da hanımefendi olmadığını gözlemleyen Mrs. Ambrose, sonuçta olağan olanın yoksulluk olduğunu ve Londra'nın sayısız yoksul insanın kenti olduğunu anladı. Bu keşifle irkilmış, kendini hayatının her günü daireler çizerek Piccadilly Meydanı'nın çevresini adımlarken görüyordu ki, Londra İl Meclisi tarafından Gece Okulları için yaptırılmış bir binanın yanından geçtiklerinde rahat bir nefes aldı.

“Tanrım, ne kadar da kasvetli!” diye inledi kocası. “Zavallı yaratıklar!”

Zihni çocukları yüzünden, yoksullar ve yağmur yüzünden dertlenmekten, havada kurumaya bırakılmış bir yara gibiydi.

Bu noktada fayton durdu, çünkü yumurta kabuğu gibi ezilme tehlikesi altındaydı. Eskiden top güllerleriyle süvari taburlarını sığdıracak kadar geniş olan Embankment, şimdi küçülüp buram buram malt ve yağ kokan, atlı yük arabalarıyla tıkanmış, parke taşı döşeli bir sokak olmuştu. Kocası, tuğlaların üzerine yapıştırılmış, birtakım gemilerin İskoçya'ya doğru yelken açacağı saatleri duyuran afişleri okurken, Mrs. Ambrose bilgi edinmek için elinden geleni yaptı. Yük arabalarını çuvallarla doldurmakla meşgul, incecik sarı bir sisin içinde yarı silinmiş bir dünyadan ne yardım görebildiler ne de ilgi. Yaşlı bir adamın yaklaşıp, durumlarını tahmin ederek, onları bir dizi basamağın dibinde bağlı tuttuğu küçük kayıkla gemilerine götürmeyi önermesi bir mucize gibi göründü. Biraz tereddütte kendilerini ona emanet edip yerlerini aldılar; çok geçmeden suyun üzerinde bir aşağı bir yukarı inip çıkıyorlardı, bir çocuğun tuğladan bulvarı gibi sıra sıra yerleştirilmiş kare binalarıyla, dikdörtgen binalarıyla Londra küçülmüş, iki yanlarında iki dişi binadan ibaret kalmıştı.

İçinde bir miktar bulanık sarı ışık bulunan nehir büyük bir güçle akıyordu; römorkörlerin eşlik ettiği irikıyım mavnalar hızla aşağı doğru yüzüyordu; polis tekneleri her şeyi geride bırakarak ok gibi geçtiler; rüzgâr, akıntıyla birlikte gidiyordu. İçinde oturdukları üstü açık kayak bu deniz trafiğinde hopluya zıplaya diz kırıp selamlar veriyordu. Akıntının ortasında yaşlı adam ellerini kürekle-